

Головня І.І., викладач кафедри тактико-спеціальної, фізичної та вогневої підготовки Прикарпатського факультету (м. Івано-Франківськ) НАВС

Конституційні реформи в Україні та їх актуальність

Наша держава, яка стоїть на шляху свого економічного, соціального демократичного розвитку, переживає зараз складні часи змін. Змінами

являються новітні, комплексні реформи, виникнення яких зумовлено потребами сьогодення та які з урахуванням вимог нового часу, покликані замінити застарілі або такі, які вже не можуть виконувати свої завдання в повному обсязі, правові норми, законодавчі акти, систему органів державної влади та багато іншого, що зумовлено реаліями сьогодення. Ці реформи мають на меті докорінним чином змінити, як функціонування державних органів, їхній вплив на сфери життя суспільства, так і підвищити рівень соціальної свідомості та культури населення, покращення їхнього правового захисту, що є запорукою утворення соціально-правової та гуманної держави.

Однією з таких реформ є - Конституційна реформа. Актуальність її на сьогоднішній час є спірним питанням, так як зміни до Основного Закону, що є базою і фундаментом держави, вимагають абсолютної відповідальності, професійного та фахового досвіду, що і висвітлюється положеннями Конституції, які передбачають "жорсткий" механізм унесення поправок до неї [1, с.154-159]. Але як будь який закон, що попадає під вплив часу, Конституція України також потребує вдосконалення, яке викликано потребами сучасності, одними з яких є: відновлення легітимності Конституції, як акту установчої влади, яка була підірвана сумнівними з правової точки зору рішеннями конституційного процесу останніх десяти років так і потребами виправлення змістовних недоліків, існування яких викликано різними причинами. Так одним з найбільш широко обговорених питань з приводу Конституційної реформи, є зміна форми правління в нашій державі. Досить складне питання, яке дає декілька неоднозначних відповідей, такі як перехід до президентської чи парламентської республіки. Та враховуючи події, які ми пережили останнім часом суспільство не дозволить нам здійснити перехід до президентської республіки. Але ми й не можемо переходити до парламентської республіки, так як не маємо системи політичних партій, які користуються високою довірою суспільства та системи незалежної авторитетної судової влади, яка в парламентській республіці виступає єдиною протиположною парламентській більшості [2, с. 128]. І через це, врахувавши вищесказані думки, ми можемо дійти висновку, що альтернативи в нас фактично не має і це змушує нас залишатись на засадах змішаної республіки.

Та є можливість з допомогою змін вдосконалити форму правління з метою її оптимальної і дієвої організації. Основою цього є вдосконалення формування уряду та статусу президента. Що дасть змогу чіткіше розмежовувати повноваження та утворить систему органів, які будуть підлягати взаємоконтролю і взаємовпливу. Другим досить важливим питанням є децентралізація влади. Питання, яке також натикається на постійні суперечки, які не можуть дійти до свого логічного завершення. Децентралізація стосується не лише перенесення певних функцій з вищих державних органів місцевим органам, а й нового адміністративного поділу та зачіпає питання надання адміністративних послуг та використання бюджетних коштів [4, с.23]. Питання надання більших індивідуальних прав адміністративним одиницям, які немов би очікують подачок центру обговорюється вже давно, але виникає проблема в тому що ці ж самі адміністративні одиниці, які отримують більшу

самостійність, мають певний дисбаланс, інколи навіть дуже суттєвий в різних сферах діяльності. І центр тут виступає все ж дієвим арбітром та рівномірним чином вирівнює цей дисбаланс.

Також виникає питання нового адміністративного поділу. Що створить певний дискомфорт в роботі місцевих органів та наданні адміністративних послуг. Інше питання розмежування повноважень між органами місцевого самоврядування різного рівня, яке потребує чіткого поділу функцій, прав та обов'язків цих органів та недопущення дублювання та передавання цих функцій [3, с. 38]. Також є необхідність зробити ці органи підзвітними перед громадою і державою, що дасть змогу громадянам приймати активнішу участь в житті їхньої адміністративної одиниці, а від так і держави. І ще потрібно розібратись з виконавчою владою, так як повноваження місцевих держадміністрацій досить широкі, кращим варіантом тут буде передання основних повноважень держадміністрацій органам місцевого самоврядування, а за ними залишити право контролю цих повноважень. Й знову повернемося до дисбалансу, особливо в бюджетній системі, необхідно буде повністю оновлювати бюджет, надавати можливість об'єднувати зусилля і фінанси новостворених громад. Ще є не менш важливе питання з приводу виборчої системи. Хоча більшість погоджується що змішана система, яка на сьогодні панує в Україні є найбільш ефективною. Так як мажоритарна система не відображає політичну структуру суспільства, а пропорційна часто своїм недоліком має, як важкість підрахування голосів так і орієнтацію на партію, а не на окрему особу, чи навпаки [5, с.235]. Тобто змішана системи сприяє перекриттю і усуненню недоліків обох попередніх виборчих систем. А спори найчастіше стосуються правильності застосування в більшій мірі елементів однієї системи по відношенню до іншої під час різного роду об'єктів обрання (як для прикладу: вибори Президента України чи вибори до ВР України). Як ми можемо бачити із вищесказаного, сфер необхідних реформування є досить багато, тут перераховані основні із них, але далеко не весь список.

Спир, щодо Конституційної реформи в Україні, а саме змін в певних сферах, одні з яких ми розглянули та щодо виду цих сфер і напрямків можна вести довго. Та безсуперечно залишається факт актуальності і необхідності цих реформ, а також реформ, що будуть стосуватись і політичного, соціально, економічного життя нашого суспільства. Україна пройшла чималий шлях Конституційних змін, які почалися в далекому 1996 році, змін, які вплинули на неї в 2004, і в 2014, та потрібно розуміти, що цей шлях ще не закінчився і зміни будуть відбуватись. А наше з вами завдання зробити їх позитивними і корисними.

Список використаних джерел

1. Конституція України. - К., 1996.
2. Зайчук О.В., Оніщенко Н.М. Теорія держави і права. Підручник - 2006. - 210 с.
3. Трачук П.А. - Децентралізація та проблеми адміністративного самоврядування. Держава і право. Збірник наукових праць - 2010, Випуск №48.

4. Євтушенко О.Н. - Проблеми децентралізації державної влади і місцевого самоврядування в Україні. Збірник наукових праць - 2009, №29.

5. Обушний М.І., Примуш М.В. Навчальний посібник - 2006. - 432 с.

Дем'янчук Т.Д., кандидат історичних наук,
доцент кафедри соціально-гуманітарних
дисциплін Прикарпатського факультету
(м.Івано-Франківськ) НАВС

Чинники інституалізації державної влади в Україні

Здобуття Україною незалежності, закріплене референдумом 1 грудня 1991 р., радикально змінило умови її історичного розвитку. Незалежність поставила перед українським суспільством і молододержавою нові завдання: демонтаж віджилих структур тоталітарної імперії і створення правової демократичної держави; трансформація адміністративно-командної планової економіки в багатуокладну ринкову, орієнтовану на соціальні потреби людей; національне відродження й консолідація громадян; установлення рівноправних відносин з іноземними державами. Із самого початку Україна проголосила курс на створення демократичної, правової, соціальної держави.

Розглядаючи державотворчі процеси в Україні за період здобуття нею незалежності необхідно враховувати ті завдання розбудови Української національної держави, формування ефективних функціональноспроможних владних інституцій, які намітилися в далекому минулому. Якщо здійснити історичний екскурс державотворчих процесів, то можна виділити основні чинники інституалізації державної влади, які не втратили своєї актуальності та значення й донині.

Перший з них - економічний. Політизація мас, підвищення інтересу суб'єктів політики до політичної влади в сучасних умовах, як і колись, за часів перших спроб національного державотворення, пролягали через економічні та соціальні потреби. Зміни диктував капіталістичний спосіб господарювання. Фінансові кола, дрібний та середній бізнес вимагали від великої буржуазії поступитися частиною ринку, а соціально орієнтований електорат цікавили демократичні принципи, високі, на зразок європейських, стандарти життя, соціальний захист.

Другий суттєвий чинник становлення інститутів державної влади - національний характер українців. Невід'ємною складовою національного характеру є менталітет, під яким розуміють „дух нації” - спосіб мислення, усвідомлення національною спільнотою своєї унікальності та власної історичної місії, здатності до державотворення [1, с.47]. Український національний характер унікальний і складний, як і національне буття, що його формує. Діалектично в ньому поєднані індивідуалізм та колективізм, демократизм та авторитаризм, а волелюбність переплетена з покорою та слухняністю [2, с. 224].